

Riktlinjer för Preoperativa hudförberedelser

Helkroppsvätt

Före operationen ska patienten tvätta hela kroppen med hudrengöringsmedel, eventuellt med desinfekterande effekt. Vid ingrepp där risken för infektion orsakad av patientens egna hudbakterier är stor rekommenderas helkroppsvätt med desinfekterande tvål (exempelvis tvål med 4-procentig klorhexidin) som ska göras minst två gånger för att få effekt. Håret tvättas en gång med samma medel. Inför övriga operationer rekommenderas dusch och schamponering med vanlig tvål och schampo.

Programmet för helkroppsvätt påbörjas dagen före operationen och fullföljs på operationsdagen. Det är viktigt att patienterna får en tydlig instruktion om tillvägagångssättet. Var frikostig med hjälp till patienten. Tvättningen ska genomföras noggrant och omfatta hela hudkostymen. Tänk på hårbotten, naglar, genitala, hudveck och navel. Effekten uteblir på hud som inte tvålats in, ett sätt att öka chansen att alla delar av huden tvättas/desinfekteras kan vara att ta en s.k. dubbeldusch (se nedan). I de fall patienten utför preoperativ helkroppsvätt i hemmet måste skriftlig information ges.

Förse patienten med rena kläder och en renbäddad säng efter helkroppsvätten. Dokumentera och rapportera till operationspersonalen hur de preoperativa hudförberedelserna har utförts.

Helkroppsdesinfektion med klorhexidintvål

Rekommenderas vid:

- kärlkirurgi
- ortopedkirurgi
- annan kirurgi där patientens hudflora kan utgöra risk för allvarlig infektion.

Behandlande läkare avgör om det planerade ingreppet är av sådan art att klorhexidintvål ska användas.

Akut kirurgi

Vid akuta operationer anpassas helkroppsvätten eller helkroppsdesinfektionen till patientens tillstånd. Ansvarig läkare avgör hur och i vilken omfattning helkroppsvätt/desinfektion ska utföras.

Dubbeldusch

Dubbeldusch innebär två intvålningar med klorhexidintvål/vanlig tvål vid ett duschtillfälle.

Gör så här:

1. Duscha hela kroppen och håret.
2. Stäng av duschen och tvätta håret.
3. Tvåla in hela kroppen. Var extra noggrann runt näsan, i armhålorna, navel, hudveck, ljumskar och underliv. Använd inte klorhexidin i hörselgången. Undvik kontakt med ögonen.
4. Skölj av kroppen och håret.
5. Stäng av duschen. Upprepa punkt 2-4.
6. Torka med ren handduk. Ta på rena kläder.

Punkt 1-4 = En dubbeldusch

Dusch med klorhexidintvål

Två preoperativa dubbelduschar utförs med minst sex timmars mellanrum innan operationen. Den sista dubbelduschen ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Till hårtvätt används flytande klorhexidintvål. Klorhexidin kräver en viss inverkningsstid (3-5 min). Efter inverkningsstiden duschas tvållösningen bort. Upprepa proceduren med en ny svamp.

Informera patienten om att inte använda andra rengöringsprodukter som hårschampo, tvål, duschcreme eller hudlotion mellan eller efter helkroppstvättningarna. Dessa medel kan försämra klorhexidintvålens effekt.

Dusch med vanlig tvål

Dusch med vanlig tvål och schampo ska ske vid två tillfällen. Den sista ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Proceduren med dubbeldusch med två intvålningar kan användas också vid dusch med vanlig tvål och schampo.

Uppskjuten operation

Om operationen senareläggs men ändå sker under det planerade operationsdygnet måste behovet av ny dubbeldusch bedömas från fall till fall. Behandlande läkare avgör. Om operationen blir uppskjuten mindre än 5 dagar ska en ny dubbeldusch utföras för att avlägsna bakteriefloran som kontaminerat huden under väntetiden. Den ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Sängen ska renbäddas. Om operationen blir uppskjuten längre tid än fem dagar måste hela proceduren göras om med minst två dubbelduschar.

Hårvkortning

Hårvkortning är ingen infektionsförebyggande åtgärd, ingen ökad risk för infektion har visats då hårvkortning inte har skett. Hår kan behöva tas bort för att de hindrar vidhäftning av tejp, plastfilm eller för att de kan falla ned i såret och där utgöra främmande kropp.

Hårvkortning ska ske i så nära anslutning till ingreppet som möjligt.

Rakning får inte förekomma då det ökar infektionsrisken. Om det finns behov av hårvkortning används elektrisk klippmaskin med engångsblad.

På operationsavdelningen

Tvätta operationsområdet flödigt och kraftigt under minst två minuter med tvättork indränkt i klorhexidinsprit 5 mg/ml. Låt huden lufttorka. Effekten av huddesinfektionen beror på en kombination av den mekaniska rengöringen och medlets inverkningsstid.

Klorhexidin får inte användas i leder och på senor, ej heller på hjärnan, meningerna eller perforerade trumhinnor, eftersom klorhexidin är neurotoxiskt.

Etanol 70 % eller annat alkoholbaserat huddesinfektionsmedel med motsvarande effekt är ett alternativ till klorhexidinsprit, men saknar den långtidseffekt som uppnås genom klorhexidintillsatsen.